

Válasz Dr. Molnár Tamás doktori (PhD) értékezés bírálatára

Tisztelt Dr. habil. Molnár Tamás!

Mindenekelőtt szeretném megköszönni bírálói munkáját! Köszönöm a téma újszerűségére, aktualitására vonatkozó véleményét.

Az opponensem kérdéseire, felvetéseire a következő válaszokat adom:

Az opponens első kérdése: *”Már a cím is utal a vizsgált termelői körre, ezért az opponensben felmerül a kérdés, hogy miért csak erre a termelői körre fókuszált a Jelölt, illetve, hogy az így kapott eredmények a teljes ágazatra érvényesek-e?”*

Az első kérdés megválaszolása az alábbi gondolatmenetre épül:

A vertikális integrációból fakadó előnyök kihasználását meghatározó tényezők vizsgálta során azért a 30.000 turnusonkénti állományméret feletti termelőkre koncentráltam, mivel a vertikális integrációkban azok a nagyobb turnusonkénti állatállománnyal rendelkező termelők vesznek részt, akik életvitelszerűen és tartósan főtevékenységként baromfi-hizlalással foglalkoznak. A 30.000-es állománymérettel rendelkező vállalkozások tulajdonképpen az integrátorok igénye alapján is vízválasztónak tekinthetők, hiszen kellően nagy az állományméret az integrációban történő részvételre, másrészt ezen állományméret felett már a vállalkozások stratégiaalkotása is vizsgálható.

A kapott eredmények csak a vizsgált termelői körre vonatkoznak. Ez a kör azonban a meghatározó, ezt a Baromfi Terméktanács adatai is alátámasztják. Az ágazat koncentrációjára jellemző, hogy Magyarországon a 2015. évben előállított 153 millió csirkéből mintegy 92 millió darabot (60%) a legnagyobb öt, míg 120 millió egyedet (78%) a tíz legnagyobb vágófeldolgozóüzem vásárolta fel (BTT belső adatai alapján). A magyar vágókapacitások (vonalsebességek) alapján azt mondhatjuk, hogy a legnagyobb 10 hazai feldolgozó 3000 db/óra vagy annál nagyobb, míg a legnagyobb öt 6000 db/óra vagy annál nagyobb sebességű vágóvonallal rendelkezik (BTT belső adatai alapján). A koncentrált vágás megszervezést csak akkor tudja megfelelően megszervezni egy üzem, ha termelői is megfelelően koncentráltak, és relatíve nagy állománymérettel rendelkeznek.

Az opponens forrásmunkákra vonatkozó felvetésére a válaszom a következő, az 1., 70., és a 113.-as forrásmunkát azért nem az egyéb források között tüntettem fel, mert bár interneten fellelhető cikkek, tanulmányok voltak, de ismert volt a források szerzője. Az egyéb források között viszont olyan forrásmunkákat tüntettem fel, melyek szerzőjét nem szokás megjelölni, mint például minisztériumi kiadványok, KSH kiadványok, rendeletek.

Az opponens véleménye szerint a kutatási modell, anyag és módszertan részfejezetből hiányzik a kutatási modell leírása. A kutatási modell részben valóban célszerű lett volna feltüntetnem a téziszfüzet 7. oldalán található 1. ábrát, a modell vizuális szemléltetése végett.

A disszertációban feltüntetett táblázatok és ábrák megfelelőségét illetően szeretném megköszönni, hogy felhívta a figyelmemet a 15. oldalon található 1. táblázat esetében a mértékegység megjelölésének hiányára. A növénytermesztés és az állattenyésztés arányának alakulását a növénytermesztési és kertészeti termékek valamint az élő állatok és állati

termékek mezőgazdasági számláinak bruttó kibocsátása alapján (folyó alapon) határoztam meg, és ezt megjegyzésként a táblázat alatt fel kellett volna tüntetnem. Az 56. oldal 9. táblázatában az export és import adatok esetében a mértékegység tonna, és zárójelben szerepel a táblázatban a mértékegység megjelölése. A táblázatok formai elrendezéséről alkotott véleményét (pl. a 88. oldal és 89. oldalon található 27. és 28. táblázatok fejléce) elfogadom.

Köszönöm az opponens dolgozat ábráiról, táblázatairól alkotott véleményét, miszerint azok nem öncélúak és alátámasztják a szerző mondanivalóját. Köszönöm a bírálat szerkezeti felépítésre, külső megjelenésére vonatkozó részében a dolgozat tagolásával kapcsolatos elismerő észrevételét és azon megállapítását is, hogy a műhelyvitán kifogásolt interjúk eredményeit beépítettem a dolgozatba.

A részletes észrevételekben található kérdőívre vonatkozó opponensi észrevételekkel egyetértek. A demográfiai kérdésekként definiált kérdéseket célszerűbb lett volna egyéb kérdésekként feltüntetnem, illetve a méretkategóriák megjelölésénél valóban a kis és a közép vállalkozás létszámadata között átfedés szerepel (50 fő esetében), köszönöm, hogy felhívta erre a figyelmemet. A 148. oldalon az állománynagyság megjelölésére vonatkozó kérdést ellenőrző kérdésként tüntettem fel. A Baromfi Terméktanácstól előzetesen kaptam egy listát a 30.000 turnusállomány feletti broilertermelőkről, de a lista adataiban történt változás, mivel ennek összeállítása időben megelőzte a kérdőíves megkérdezésemet, volt aki például a Terméktanács besorolása alapján 30.000 feletti állatállománnyal rendelkezett, de a kérdőív kitöltésekor a turnusonkénti állatállománya 30.000 darab alá csökkent, illetve voltak olyan termelők, akik időközben felhagytak a baromfihizlalással.

A 43. oldalon a 6., 7. ábrát, ahogyan az opponens is feltételezte az import eltérő nagyságrendje miatt szerepeltettem külön a termeléstől és az exporttól.

Magyarország baromfihús importjában a 2010 után időszakban bekövetkezett növekedés legfőbb oka az ágazatban meglévő versenyhátrányokra vezethető vissza (technológiai lemaradás, elmaradó beruházások korszerűsítések, magas adóterhek, kiszámíthatatlan gazdasági és jogi környezet, korszerű tudás hiánya). Köszönöm, hogy erre felhívta a figyelmemet, mert ezt jobban kellett volna a dolgozatban részleteznem.

A 48. oldal 13. és 14. ábráját azért szerepeltettem a „magyar baromfiágazat helyzete” fejezetben, hogy nagyságrendileg Magyarország baromfihús termelését el tudjam helyezni az EU baromfitermelésében, az EU baromfitermelését pedig a világ baromfitermelésében (közvetve tudjam szemléltetni a magyar baromfitermelés arányát az EU és a világ baromfitermeléséhez viszonyítva).

Elfogadom az opponens véleményét arra vonatkozóan, hogy logikailag célszerű lett volna a 2.5 és a 2.6 fejezetet felcserélni.

Az opponens a kutatási kérdések meghatározásával kapcsolatban a következő kérdést teszi fel: „a termelők stratégiaalkotása nem jelenti-e egyben a termelők adaptációs képességét is, hiszen éppen azért alkotnak stratégiát, hogy adaptálódjanak a környezeti változásokhoz”?

Az opponens kérésére a válaszom következő: A stratégiaalkotás és az adaptációs képesség, mint változók között van kapcsolat, de a termelők stratégiaalkotása nem jelenti egyben a termelők adaptációs képességét. A stratégiaalkotási képesség alatt a stratégiaalkotási folyamat elemeinek a vizsgálatát értettem, a stratégia kidolgozását és megvalósítását. A stratégia

kidolgozása még nem feltétlen jelenti annak a megvalósulását is. Az adaptációs képesség alatt a piaci környezethez való alkalmazkodás képességét értettem, melyre hatással lehet a stratégiaalkotás folyamata is, de emellett nagy szerepe van környezet bizonytalanságának, a szervezeti formának, valamint a környezeti változásokra való reagálás módjának is. A stratégiaalkotás és az adaptációs képesség változók, mint magyarázóváltozók között lehet kölcsönhatás, kapcsolat, de önmagukban ezek a tényezők hatásuk, és jelentőségük alapján külön vizsgálatot igényelnek.

Az opponens publikációs tevékenységemre tett megjegyzésére reagálva, az MTMT adatbázisától az eltérést az eredményezi, hogy a Magyar Tudományos Művek Tárában az általam készített összes publikáció fel van tüntetve, a tézisfüzetben pedig csak a kutatási témámhoz közvetlenül kapcsolódóakat jelöltem meg.

A publikációs tevékenység bővítése jelenleg is folyamatban van, egy magyar nyelvű, kutatási eredményeket tartalmazó cikk „A vertikális integrációból fakadó előnyök kihasználásának vizsgálata a broilercsirke termelő vállalkozások körében” a gazdálkodás folyóirat 2016. áprilisi számában jelenik meg, és egy angol nyelvű cikk van lektorálás alatt az integráció hazai és nemzetközi történeti fejlődésének bemutatásáról.

Az új tudományos eredmények részben leírtakra reagálva, a munkahelyi vita számomra megfogalmazott javaslatai alapján tudatosan törekedtem az általam megfogalmazott tézisek csökkentésére. A munkahelyi vita során 5 tézist fogalmaztam meg, de a bizottság tagjai a tézisek számának csökkentésére kértek, ezért az 5 hipotézissel szemben 2 tézist (3., 4. hipotézis vizsgálatának eredményei alapján), és 3 újszerű tudományos eredményt fogalmaztam meg (1., 2., és az 5. hipotézis vizsgálatának eredményei alapján). Tézisként azokat a kutatási eredményeket fogalmaztam meg, melyeket nemcsak egy, hanem több vizsgálat eredményei is egyértelműen igazoltak (nemparaméteres vizsgálatok, klaszterezés, interjú eredményei). A többi eredményt, amelyet csak a nemparaméteres vizsgálatok során tudtam vizsgálni és igazolni, újszerű tudományos eredményként fogalmaztam meg.

Végezetül köszönöm az általános véleményben megfogalmazottakat és iránymutató javaslatait!

Szolnok, 2016.04.15

Tisztelettel: *dr. Csizmásné Tóth Judit*
dr. Csizmásné Tóth Judit